

VÁRSZEGI GYÖRGY:

HETVENMILLIÓ SZÁJJAL

Hetvenmillió szájjal
— hallgassátok — ma elmesélem:
jártam fergeteges aknatűzben,
fuldokoltam folyók vizében.
Minden világrészt bejárt
száznegyvenmillió lábam:
belefűltam a Visztulába,
szomjanhaltam a Szaharában.
Hadd mondjam el hústalan szájjal,
kitépott nyelvvel, csontkezem
csontujjait a földbe vágva:
oly mély a közös sírverem...
Lemberg-nél széttépett a gránát,
Danzingban kaptam lött sebet,
idegeim szétroncsolt húrján
torz indulót vert a rémület.
Lángolt a föld, én mégis reszkettem,
a fülem csontig lefagyott,
megkínzott testemet
ringatták lámpaoszlopok;
szemem kifolyt Berlin ostrománál,
lábam Jasinál maradt,
húsomat bécsi országúton
morzsolta szét a tankcsapat.
Dachauban ott vergődtem
a gázkamrák gyilkos mélyein,
majd Líbiában haldokoltam
s Lyonban marcangolt a kín.
Nézzétek: karom üszkös csonk lett.
lángmarta a homlokom,
anyám tán' Frankfurtban lakik,
vagy Krakkóban: nem tudom,
lehet, hogy japán asszony
az anyám, vagy szőke francia,
vagy túl az Arnón halk szinyóra
siratja, hová lett fia?
S lehettem akár lengyel,
svéd, magyar, vagy portugál:
hetvenmilliószor
ért a hetvenmillió halál
s csak egy volt mindig változatlan:
a tépő, kínzó fájdalom:
hogy mindezt a szörnyűséget
nem én, nem én akarom!

Nem én akartam a bombatölcsért,
a légnomást, atomhalált:
szivem Párizssal együtt vérzett,
míg a Gare l' Est lángban állt
Nem én, nem én akartam
álmaitok csendjén a vészjelet,
Hirosimán és Nagaszakin
a gyilkos felleget!
Akik azt akarták, most is élnek
s habzsolnak változatlanul...
Őket nem dermeszti tömegsirok mélye,
Őket nem kísérti már a mult!

Hetvenmillió szájjal
kiáltok nektek, emberek!
Legyetek erősebbek
a vasnál, s miként a tűz: éberek.
Vessetek és arassatok,
ővjátok a fák ágait
s füstöljétek el az ordas rosszat
onnan, hol gyermek álmodik.
Daloljatok zengő, tiszta szívve!
és építsetek szilárd falat:
így lesztek erősek, így
torpantjátok meg az ordasokat.
Mint villámlás, ha sörényét
kibontja az éjek homlokán:
világítsátok rendületlen:
békét annyi harc után!
Kialtsatok minden nyelven:
pusztuljanak a gyilkosok!
Legyen, ki háborút akar
milliószor átkozott!
Csak karotok dús erdeje
fojthatja beléjük a szót.
Csak rajtatok múlik.
Mert béke lesz, ha nem adtok
újabb

hetvenmilliót!

Gumicsizmája latyakba süpped,
sapkájára sáros víz csepeg.
De gondja csak a csilléket
vigyázza, s a villanón
futó síneket.

Kötél súrlódik, csille kizökken:
feltenni azt csak egy pillanat.
Körülötte napfényt érzek,
pedig a bányában lent
nem is süt a nap.

ASSZONYOK, VERÓFÉNYBEN

Sárgadinnyeszagúak az esték,
a szelid egekből méz csorog
s csak ők érzik még az őszt, kik a
padra kiülnek: az asszonyok.

Ahogy elnézem őket sorra:
mint hajlékonytestű daliák,
szemük nevet, mint ablakokban
a szekfűk s a muskátlivirág,

melyet ápolnak gondos kézzel,
— ó, sok dolgot ad a délelőtt —
aprócska konyhákban sűrögnek,
vagy gyárban, robosztus gép előtt

és csak ilyenkor, alkonytájban
szakítanak röpké pihenőt,
kinn a padon, hervadó józsák
és tátikák közt a ház előtt.

S amig csevegve üldögélnek,
horgolásuk fölé hajlanak:
vörös gombolyagját feléjük —
gurítja az alkonyati nap.

MÁTRAI TÁJ

Zúgó-zengő erdők, dúsfüvű rét,
illattól terhes akácok:
Szívem, vén kamasz szívem
köztük mindig gyorsabban dobog

Itt, ahol a piros málna érik
és pisztrángot ringat a patak,
hol sudáran és szökén,
mint karcsú lány, kacag rám a nap;

Itt, ahol a lombok sötét hűse,
mint szeretőm karja, úgy ölel,
búsan kéklík a kökény,
zöld indáján kúszik a szeder;

hol ó-aranybrokátot sző az ősz,
ha sárgulni kezd a hegy alja:
itt élek én. Ifjú szél
s dolgos nép tanított a dalra.

CSILLAGOK ŐRIZZÉK...

Csillagok őrizték álmait,
kertjében rózsák nyílnak.
Mosolyán orgona fakadjon
és fényesedjen rá a nap.

Hordozzák hátukon jó hidak
biztosan, rezzenéstelen.
S ne hulljon tiszta, szép szemébe
a kéményekből pernye sem.

Vállát alázat le ne húzza,
bánat ne üljön homlokán.
Térdét köveken meg ne zúzza.
Gyermekek értsenek szaván.

Lépteit hű utak vezessék —
kínálják gyümölcscsel a fák.
S hogy hozzám mindig visszaöjjön:
vigyázd őt, dolgos szép világ.